

G Ö R Ü Ş

Peygamberimiz Aramızda (mı?)

Doç. Dr. Hayati YILMAZ¹

Mart 2014

"Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb-i Hüdâdır bu;
Nazargâh-ı ilâhîdir makâm-ı Mustafâdır bu.
Mürâât-ı edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-ı kudsiyândır bûsegâh-ı enbiyâdır bu" (Nâbî)

Bundan tam 1443 yıl önce bir yetim doğdu Mekke'de. Adını "Muhammed" koydular.

Bundan tam 1403 yıl önce bir melek geldi Muhammed'e. Artık "Peygamber" idi.

Bundan tam 1381 yıl önce bir başka melek geldi Peygamber'e. O da "Refik-i âlâ'ya" dedi.

Ve tam 1403 senedir O'nu " **gören ve inanan**" herkes: "O'ndan önce de O'ndan sonra da O'nun gibisini görmedim" derken, O'nu " **görmeden inanan**" herkes de: "Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh" diyor.

İslam'ın kurucu nesli olan ve Allah'ın Rasûlü'nü (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) baş gözleriyle görme saadetine erişen sahabe-i kirâm'dan sonra yaşayan her Müslümanın arzusu O'nu "rüyada" da olsa görebilmektir. Hz. Peygamber Efendimiz de bu arzuyu, "sınırları belli" olacak şekilde onaylamış bulunmaktadır. Pek çok hadis kitabında defalarca rivayet edilmiş bulunan bir hadislerinde " **Beni** rüyada gören gerçekten görmüş demektir. Çünkü şeytan benim suretime giremez." (Bk. Buhârî, İlim 38, Edeb 109; Müslim, Rüya 10, 11; Tirmizî, Rüya 4, 8) buyurarak rüyada kendisinin görülebileceğini ifade etmiştir. Ancak bu hadisin anlaşılmasında şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır: Rüyada Hz. Peygamber diye görülen herkes Rasulullâh'mıdır? Ya da Rasulullâh rüyalarda değişik suretlerde görünür mü?

Bu soruya uzun uzun cevap vermek mümkündür. Burada kısaca söylemek istiyoruz ki, Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) yukarıda verilen hadislerinde " **Ben**"i gören derken aslında **mevcut** fizik görünüşünü belirtmiş olmaktadır. Bu sözü duyan sahabe, rüyada kendisini gördüklerinde, uyanırken görüp bildikleri şahsı tanımakta tereddüt etmiyorlardı. Hiçbir sahabeden, "Yâ Rasûlallâh, ben seni rüyamda gördüm ama hiç sana benzemiyordu." şeklinde bir ifade nakledilmemiştir. Zaten bunun aksini düşünmek de çok safdillik olur. Yani

¹ Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Öğretim Üyesi.

çok tanınmış birini, mesela Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü rüyada gören birisi, sabah kalktığında Abdullah Gül'ü gördüğünü söyleyecektir; değilse Adnan Menderes'i gördüm ama Abdullah Gül şeklindeydi, diyene "sen biraz daha uyu!" demekten başka çare yoktur! Tâbiîn hadisçilerinden Yezîd b. Hürmüz el-Fârisî, meşhur sahabi Abdullah b. Abbâs'a, rüyasında Hz. Peygamber'i (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) gördüğünü söyleyince İbn Abbâs: "Rüyada gördüğün kişiyi bana anlat bakalım" der. Anlatılınca da: "Şayet O'nu uyanıkken görmüş olsaydın bundan daha iyi anlatamazdın." demiştir. (Tirmizî, Şemâil, hadis no: 411). Bundan şunu anlıyoruz: İbn Abbâs çocukluğunu Hz. Peygamber'in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) yanında geçiren özel bir sahabidir ve O'nu çok iyi tanımaktadır; eğer Yezîd el-Fârisî'nin anlattıkları, kendisinin görüp tanıdığı peygambere benzemeseydi ona şunu diyecekti: "Senin gördüğün peygamber değildir, o senin anlattıklarına hiç benzemiyor, sen öyle zannetmişsin..." Şu halde rüyada görülen kişinin peygamberimiz olup olmadığını "**tahmin etmenin**" bir tek yolu kalmaktadır: O'nun gerçekteki suretini, fizik görünümünü, yani şemâilini iyi bilmek.

Hz. Peygamber'in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) fizik görünüşünü anlatan kitapların hadis literatüründeki genel adı "Şemâil"dir. Şemâil türünde yazılan pek çok kitap arasında öne çıkan ve asırlardır okunup okutulan en güzel eser de, Kütüb-i Sitte'de yer alan "Sünen" isimli hadis külliyyatıyla tanınan İmam Tirmizî'nin "eş-Şemâilü'l-Muhammediyye" adlı kitabıdır. Tirmizî kitabında elli altı ana başlık altında toplam 415 rivayetle, Peygamberlerini görememiş olan biz Müslümanlara O'nu tanıtmaktadır. Fizik görüntüsü, boyu, kilosuna, ten rengi, gözleri, kirpikleri, kaşları, vücut yapısı, saçları, ağarması ve tarama biçimi, sürme kullanması, giyim kuşamı, oturup kalkması, yedikleri içtikleri, silahları, eşyaları, konuşma tarzı, gülmesi ağlaması, geçimi, ibadet hayatı gibi konu başlıklarının en sonuncusu, "**Rasûlullâh'ın Rüyada Görülmesi Hakkındaki Rivayetler**" adını taşımaktadır. Yani Tirmizî, rüyada Peygamber'i görmek konusunu kitabının en sonuna koymakla –Allâhü a'lem- şu mesajı vermek istemiştir: "Ben bu kitap boyunca yaklaşık 400 rivayetle Hz. Peygamber'in "görünen" özelliklerini sizlere tanıtmaya çalıştım. Dolayısıyla rüyanızda bu rivayetlerde anlatılanlara uyan/benzeyen birini görürseniz işte o Peygamber'dir; eğer gördüğünüz kişi buradakilere benzemiyorsa o peygamber değil, bir başkasıdır; belki de şeytandır."

Bütün bunlar dolayısıyla İslam alimleri, rüyada görülen her "şahsın" peygamber zannedilmemesi için bu konuya ehemmiyet vermişlerdir. Şu bir gerçek ki herkesin zihin dünyasında doğal olarak bir Peygamber imajı vardır; mesele, bu resmin gerçekteki şemâil ile ne kadar örtüştüğüdür. Şemâil kitaplarındaki bilgiler ışığında zihinlerde bir "portre" şekillenmektedir ve bu portre, her Müslümanın kendi zihninde önceden betimlediği imajla çoğu zaman örtüşmemektedir. İşte şemâil okumaları bu farklı imajları mümkün olduğunca aslına benzer bir "surete" çekme hedefini gözetmektedir. Ancak böylece rüyada görülen ile gerçekte bilinen "Peygamber" in aynı şahıs olduğu kuvvetli ihtimal haline gelebilir.

Bu tesbitten sonra ikinci mesele olarak rüyada Hz. Peygamber'i (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) görmenin bilgi değeri açısından durumunu ele almak gerekmektedir. Öncelikle şunu kesin bir ifadeyle söylemek gerekir ki, İslam alimlerine göre rüyanın hiçbir bağlayıcı bilgi değeri yoktur. Hz. Peygamber'i (ama gerçekten O'nu!) (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) rüyada görmek elbette bir şereftir ve her samimi Müslüman bunu ister. Ancak bu tamamen kişisel bir tecrübedir ve bu şerefyâb mü'min dışında kimseyi bağlamamalıdır. Bağlayıcı olan O'nun sünnetidir ve bu sünnetin sonraki Müslümanlara rivayet edilmiş kaydı olan hadisleridir. Tarih boyunca çeşitli zamanlarda birçok kişi rüyalar yoluyla Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) ile iletişim

kurduğunu söylemiştir, ancak bunlar ilim adamları nezdinde hiçbir zaman bir değer ifade etmemiştir. Din “sanal” bir kurgu üzerinden yaşanamaz; nasıl ki asr-ı saadette hakikat dünyasında yaşanmışsa bugün de aynı objektif dünyada yaşama zarureti vardır. Aksi halde son ve kamil din İslam, sabah erken kalkanın rüyasında gördüğüne göre şekillenen, ezoterik/bâtînî bir hüviyete dönüşecek ve hiçbir gerçekliği kalmayacaktır.

Üçüncü mesele, Hz. Peygamber’in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) “*En büyük iftiralardan biri, kişinin rüyasında görmediği bir şeyi gözlerine nisbet etmesidir/gördüm diye iddia etmesidir.*” (Buhârî, Ta’bîr 45) hadislerinde ifade ettiği tehlikenin varlığıdır. Yani rüyasında Rasûlullâh’ı (s.a.) gördüğünü söyleyen kişi, gerçekten bir “rüya” görmüş müdür? Görmüşse rüyada gördüğü “Peygamber” midir? Yoksa gözlerine “iftira” mı etmektedir? Bütün bu “sanal”lık içinde “görünen” hayata çeki düzen vermek ne kadar “hakikat”tir?

İmdi, bu üç mesele çerçevesinde son günlerin tartışma konusu olan, güncel Türkiye (belki de Dünya!) siyasetinde Hz. Peygamber’in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) oynadığı/oynatıldığı rol hakkındaki mülahazalarımıza geçebiliriz. Sadece üç örnek üzerinden konuyu inceleyeceğiz: Hz. Peygamber’in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) Türkçe Olimpiyatlarına gelip dinlediğinin “**söylenmesi**”, hükümet aleyhindeki tweetlerin iki katına çıkarılmasını istediği “**iddiası**” ve bir TV dizisinde kendisine nur şeklinde “**rol verilmesi**”.

1. Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) Türkçe Olimpiyatlarına gelip dinler mi?

Bu soruya şu rivayetle cevap vermek istiyoruz: Ali b. Ebû Tâlib’in (r.a.) rivayetine göre Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) gençlik döneminde (henüz peygamber değilken) başından geçen iki olayı anlatır. Buna göre O ve diğer çoban arkadaşları Mekke dağlarında hayvanları otlatırken, kendi koyunlarını arkadaşına emanet edip Mekke’deki bir eğlenceye katılmak ister. Şehre yaklaştığında düğün evinden çalgı ve müzik sesleri duyar. Oraya vardığında üzerine bir ağırlık çöker ve uyuyup kalır. Uyandığında güneş yükselmiş ve eğlence bitmiştir. Sonraki günlerde başka bir eğlenceye katılma düşüncesi, yine uyuyakalmasıyla sonuçlanınca bir daha böyle şeylere teşebbüs etmemiştir. (Bk. İbn İshâk, es-Sîra, 58-59; Taberî, Tarih, II, 279, Hâkim, el-Müstedrek, IV, 245; Beyhekî, Delâil, II, 33-34) Bu rivayetten şu sonucu çıkarabiliriz: Daha peygamber bile değilken böylesi eğlencelerden bir şekilde “engellenen” Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*), düşünce ve zihniyetleriyle, şarkı ve şarkıcılarıyla, kılık ve kıyafetleriyle tamamen zıt sayılacak bazı insanların bulunduğu bir ortama gelmiş ve olup bitenleri “takrir” etmiş olabilir mi? Hassasiyetleri yüksek bir Müslümanın bile gitmekten çekinebileceği bir konserde, oyunlarda O’nu “görmek” ne kadar inandırıcıdır?

2. Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) tweetlerin iki katına çıkarılmasını ister mi?

Habere göre, O’nu rüyasında gören biri, yaşanan güncel siyaset çerçevesinde Hz. Peygamber’in (*sallallâhü aleyhi ve sellem*), hükümeti yıpratıcı tweetlerin iki katına çıkarılmasını istediğini söyler; sahip olduğu birikime göre bu konularda ne demesi gerektiğini bilmesi gereken biri de, “öyleyse dediğini yapın” der. Bu habere göre öncelikle Hz. Peygamber’in siyasî mücadelede “tarafını” belirlediği, iyi bir sosyal medya “kullanıcısı” olarak da aktif destek verdiği iddia edilmektedir. Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) böyle bir şey yapar mı? Bu soruya da O’nun ümmetinin “uyanırken” öğrendiği hadislerinden biriyle cevap verilebilir: “**Gıybet, kardeşini duyduğunda hoşlanmayacağı şekilde anmandır.**” (Müslim, Birr 70) Peki, atılan, (belki de “ötülen” daha doğru!) tweetlerde neler yazılıyor?

Neredeyse tamamı “gıybet” sayılacak sataşmalar ve iddialar. Gıybet yapanın durumu nedir? Kur’an’ın ifadesiyle: “Ölü kardeşinin etini yemiş olmak.” (Hucurât, 12) Şu halde en yüce ahlak sahibi bir Peygamber’i kendi “**gıy-weet**”lerine alet edenler –kim olurlarsa olsunlar- kardeş eti yeme gibi çirkin bir işi yapanlardır. Hasan-ı Basrî’nin, “Tavîl/Uzun” lakabıyla tanınan meşhur hadisçi Humejd et-Tavîl’den bahsederken, “Korkarım ‘Humejd et-Tavîl (Uzun Humejd)’ sözümüz gıybet olur!” (Bk. İbn Battâl, Şerhu Sahîhi’l-Buhârî, IX, 243; İbn Hacer, Fethu’l-bârî, X 468) hassasiyeti hangi kuyumcu terazisiyle ölçülebilir?

3. Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir filmde rol alabilir mi?

Geçenlerde bir TV dizisinde Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir nur olarak gökten yere indi ve kendisini “bekleyen”leri sırayla “sıvazladıktan” sonra bir kamyonetin kasasında taşındı. Bu sahnelere pek çok kesimden gelen tepkiler, ilgili medya grubunun yayın organlarında, Hz. Peygamber’in edebiyatta gül, yağmur, nur gibi motiflerle temsil edildiği, hatta meşhur “Çağrı” filmindeki “devenin üzerinde giderken görünen asa ucu” sahnesi gerekçe gösterilerek “reyting çekememezliği” olarak yorumlandı ve film savunuldu. Öncelikle şunu tesbit etmek gerekmektedir. Hz. Peygamber’i (sallallâhü aleyhi ve sellem) yazılı ve sözlü edebiyatta gül, yağmur, nur gibi motiflerle temsil etmekte hiçbir sakınca yoktur. O’nu övmek maksadıyla yazılan binlerce şiir, na’t, ve mevlidin yanında bizzat kendisinin çok beğendiği için hırkasını hediye ettiği Ka’b b. Züheyr’in Kaside-i Bürde’si ile Bûsirî’nin Kaside-i Bür’e/Bürde’si bunun en güzel örnekleridir. Çağrı filmindeki sahnenin ise dizideki nur inişine delil gösterilmesi asla mümkün olamaz. Zira Çağrı’daki sahneler, O’nun hayatında “yaşadığı” olayların anlatılmasıdır. Bu anlatım esnasında “olayın canlandırılması” ile O’nu, asla yaşamadığı bir sahneye getirmek aynı şey değildir. Dolayısıyla, sadece bir film olan ve delil değeri olmayan Çağrı filmindeki sahnenin dizideki sahneye delil gösterilmesi son derece anlamsızdır. Kaldı ki Çağrı filmindeki en kötü durum Hz. Hamza’nın açıkça gösterilmiş olmasıdır. Bundan dolayı o filmi izleyen her Müslüman artık Hz. Hamza denilince Antony Quinn’in yüzünü hatırlamaktadır. Kısaca, nasıl ki Hz. Peygamber’in (sallallâhü aleyhi ve sellem) söylemediği bir sözü kendisine söyletmek “hadis uydurmak” ise, O’nun yapmadığı bir şeyi O’na yaptırtmak da “hadis uydurmaktır”. Bu olay rüyada geçiyor; yani gerçekliği yok diye buna itiraz edecek olanlar, bu takdirde zaten rüyanın geçersizliğini itiraf etmiş olacaklarını iyi düşünmüş olmalıdırlar. Üstelik dünyanın birçok yerinde zulmün neredeyse arşa çıktığı bölgelerde yaşayan bunca mazlum Müslüman varken Rahmet Peygamberi’nin (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir özel time desteğe gelmesi de ayrı bir ironidir. Hz. Peygamber’i (sallallâhü aleyhi ve sellem) rüyada görme hadisinin, O’nun adına yalan söyleyenin cehennemdeki yerine hazırlanmasını ifade eden hadisin bir parçası olması, rüyada görmediği halde gördüm demenin de O’nun adına hadis uydurmak sayılacağına hemen bütün hadis şârihleri dikkat çekmektedirler.

“Benim adıma kasten yalan uyduran cehennemdeki yerine hazırlansın.” (Bk. Buhârî, İlim 38) tehdidi, “Yalan olduğunu bildiği sözü benden nakleden kişi, iki yalancıdan biridir.” (Müslim, Mukaddime 1; Tirmizî, İlim 9) buyruğuyla birleşince, yanlış rivayet ederim korkusuyla, , Mescid-i Nebevî’de, uyanıkken bizzat duyduğu hadisi rivayet etmekten çekinen sahabe-i kirâmın tavrı nerede; rüyada görüp görmediği bile belli olmayan, gördüğünün Peygamber olup olmadığını bile fark edemeyen birilerinin şahsî, siyasî, ticarî, yerel, global, meşru, gayr-ı meşru vs. her türlü çıkarı için, uğruna canlar feda olası, insanlığın iftihar tablosu, Sonsuz Nur Sevgili Peygamberimiz’i ve/veya başka değerlerimizi alet etmekten çekinmeyen tavırları nerede...

Salman Rüşdî bir kitap yazar, Müslümanlar ayağa kalkar. Danimarka’da Rasûlullâh’ı (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) tahkir eden bir karikatür çizilir, bütün Müslümanlar buna savaş açarlar. İçinde Hz. Peygamber (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) canlandırıldığı bir film yapılır, akli başında herkes tepki gösterir... Bunları yapanlar gayr-i müslim olduklarından sonuçta “yapmalarına” bir engel yoktur. Ammâ velâkin içimizden birilerinin yani bizlerin, başkalarının yaptıklarıyla aynı veya benzer sonuçları doğuracak şekilde, Hz. Peygamber’i, tasvir, temsil, temessül, canlandırma, ışıklandırma, nurlandırma vs. gibi yollarla “somutlaştırılarak” güncel olaylara alet etmelerinin onun mehabetine halel getireceği, bu şekildeki tasvirlerin özellikle de çocuklar üzerinde peygamber algısı ile ilgili yanlış intibalara yol açacağı asla hafife alınacak bir mesele olamaz. Herkes kimin değirmenine su taşıdığını iyi düşünmelidir. Sadece “mü’minlerin” kardeş oldukları bir dünyada, bizleri “mü’minleştiren değerler”e sahip çıkılmazsa Huzeyfe b. el-Yemân’ın (*radıyallahu anh*) bildiği liste daha çok uzayacak demektir.

Son bir hadis... Ebû Rukayye Temîm b. Evs ed-Dârî’den (*radıyallahu anh*) rivayet edildiğine göre Rasûlullâh’ı (*sallallâhü aleyhi ve sellem*): “**Din samimiyettir.**” buyurunca sahabe, “**kimin için/kime karşı (samimiyettir) Ey Allah’ın Rasûlü**” diye sorarlar. Efendimiz (*sallallâhü aleyhi ve sellem*) şöyle cevap verir:

“Allah için, Kitabı için, Rasûlü için, Müslümanların yöneticileri için ve bütün Müslümanlar için.” (Müslim, İmân 95. Bk. Buhârî, İmân 42; Ebû Dâvûd, Edeb 59; Tirmizî, Birr 17; Nesâî, Bey’at 31, 41).